

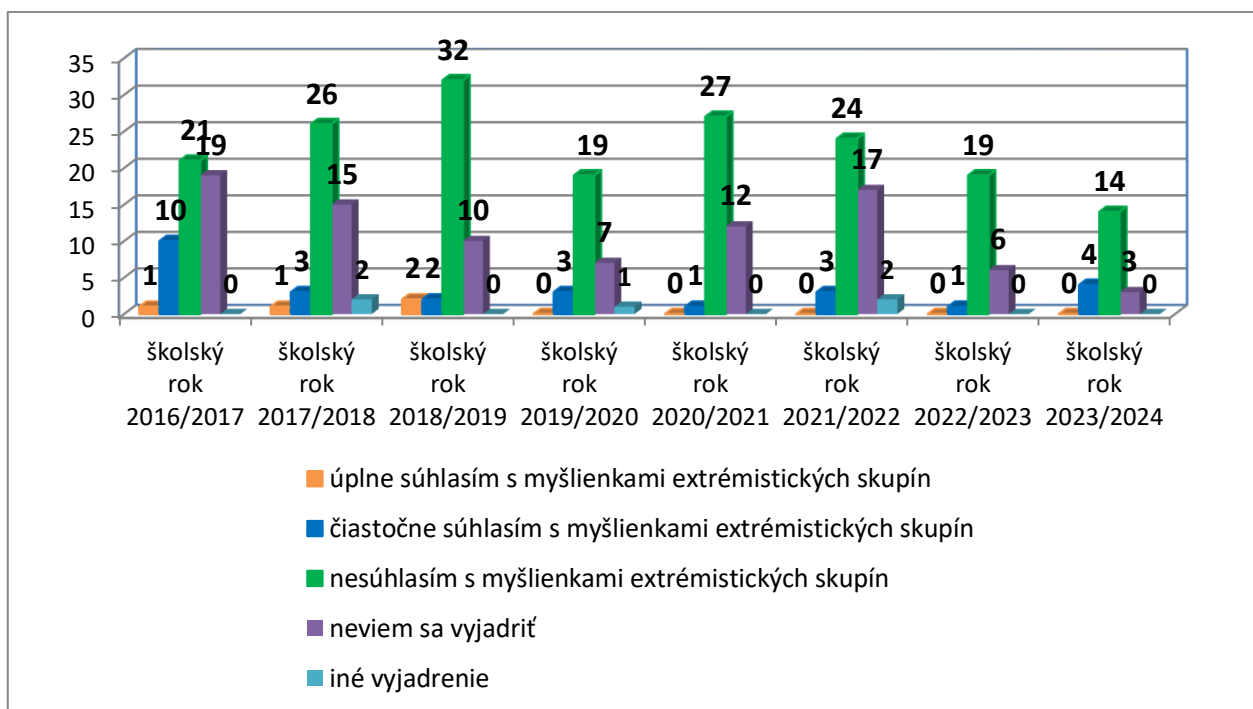
Intolerancia a extrémizmus v spoločnosti

Tolerancia k národným, etnickým, náboženským a iným sociálnym skupinám je základným predpokladom pre rozvíjanie pozitívnych medziľudských vzťahov a multikulturalizmu v demokratickej spoločnosti. **V termíne od 19. 04. 2024 do 10. 05. 2024 sa žiaci 2. ročníka Súkromnej školy umeleckého priemyslu v Žiline mohli zapojiť do online prieskumu zameraného na zistenie názorov na prejavy intolerancie a extrémizmu v spoločnosti. Pedagogického prieskumu sa zúčastnilo 21 žiakov, t.j. 34,4 % druhákov (16 dievčat a 5 chlapcov).**

Položky v dotazníku monitorovali rozšírenie predsudkov a prejavov intolerantného správania voči vybraným sociálnym skupinám, mapovali vzájomné vzťahy medzi žiakmi v triede a analyzovali zdroje informácií a postoje žiakov k extrémizmu. Prieskum bol realizovaný po siedmykrát formou anonymného dotazníka a v súlade so Stratégiou ochrany a podpory ľudských práv v Súkromnej škole umeleckého priemyslu v Žiline, ktorá bola prijatá v septembri 2016.

Postoje žiakov 2. ročníka k šíreniu extrémizmu v spoločnosti sú negatívne – 66,7 % žiakov sa vyjadrilo, že nesúhlasia s myšlienkami extrémistických skupín, 19,0 % žiakov vyjadrilo čiastočný súhlas s myšlienkami extrémistických skupín a 14,3 % žiakov sa nevedelo vyjadriť k šíreniu extrémizmu v spoločnosti.

**Porovnanie postojov žiakov 2. ročníka k šíreniu extrémizmu v spoločnosti
za školské roky 2016/2017 – 2023/2024**

Zdroj: Výsledky pedagogického prieskumu „Intolerancia a extrémizmus v spoločnosti“, máj 2024.

Z vyhodnotenia dotazníka vyplynuli uvedené závery:

a) 47,6 % žiakov sa vyjadrilo, že v našej spoločnosti nie sú sociálne skupiny, ktoré predstavujú nebezpečenstvo pre Slovensko, 38,0 % žiakov nevedelo posúdiť mieru ohrozenia našej krajiny inými skupinami obyvateľstva, 9,6 % žiakov sa vyjadrilo, že najväčšiu hrozbu pre našu spoločnosť predstavujú Rómovia a Arabi, 4,8 % výpovedí smerovalo k riziku ohrozenia zo strany všetkých cudzincov;

b) postoj žiakov k cudzincom je neutrálny (76,2 %), z výpovedí žiakov 2. ročníka neboli preukázané prejavy xenofóbie a rasizmu, 23,8 % žiakov má priateľský postoj k cudzincom, čo je porovnateľné s výsledkami zo školského roku 2022/2024, nepriateľský postoj k cudzincom nebol zaznamenaný;

c) 85,7 % žiakov má aspoň jedného kamaráta, ktorý je inej rasy, etnického pôvodu, náboženstva alebo sexuálnej orientácie, 14,3 % žiakov takýchto kamarátov nemá, ale sú ochotní sa s nimi skamarátiť;

d) najčastejším miestom, kde sa žiaci stretli s prejavmi intolerancie bola základná škola (33,3 %) a ulica (33,3 %), čo je porovnateľné s vyjadreniami z minulého školského roka, iné prostredie (14,3 %), kamaráti (9,5 %) a rodina (4,8 %), 4,8 % žiakov sa nestretlo s prejavmi intolerancie;

e) 76,2 % žiakom by nevadilo, keby ich spolužiakom bol študent inej národnosti, náboženstva, sexuálnej orientácie, študent so zdravotným znevýhodnením alebo z nepriaznivých sociálnych pomerov, čo je porovnateľné s výsledkami z minulého školského roka, 19 % žiakov sa vyjadrilo, že by im takýto spolužiaci v triednom kolektíve asi neprekážali a 4,8 % žiakov nevedelo vyjadriť svoj názor;

f) najčastejším prejavom problémového správania, s ktorým sa stretli žiaci v strednej škole patrí ironizovanie spolužiakov (33,3 %), vulgárne vyjadrovanie (14,3 %), ničenie majetku (4,8 %), 47,6 % žiakov sa nestretlo s problémovým správaním v škole, čo je porovnateľný výsledok s vyjadreniami z minulých školských rokov;

g) v triedach 2. ročníka sú najmenej zastúpení žiaci, ktorí sa búria proti autoritám (4,8 %) a žiaci, ktorí sú autoritatívni (4,8 %), žiaci, ktorí sú impulzívni a vznetliví (14,2 %), v triednych kolektívoch sú zastúpení aj žiaci, ktorí sú vnímaní ako outsideri (28,6 %), 47,6 % žiakov sa nestretlo so skupinami spolužiakov, ktorí by negatívne vplývali na medziľudské vzťahy v triedach;

h) najčastejší zdroj informácií o extrémizme predstavuje internet (71,4 %) a televízia (19,0 %), 4,8 % žiakov sa nestretlo s uvedenými informáciami, iné vyjadrenie poskytlo 4,8 % žiakov;

i) najčastejším prejavom šírenia extrémizmu v školskom prostredí sú negatívne vyjadrenia o rase, náboženstve, sexualite a pod. (66,7 %), čo je nárast o 9 % oproti vyjadreniam z minulého školského roka, prejavy intolerancie (9,5 %), 9,5 % žiakov sa nestretlo s prejavmi šírenia extrémizmu v školskom prostredí; iné vyjadrenie poskytlo 14,3 % žiakov.

j) žiaci pomenovali najčastejšie dôvody, prečo sa mladí ľudia stávajú súčasťou extrémistických skupín – túžba vyjadriť svoj názor a niekam patriť (28,5 %), negatívna skúsenosť s ľuďmi inej rasy, etnického pôvodu, náboženstva a pod. (23,8 %), náhrada za vlastnú nefunkčnú rodinu (14,2 %), negatívna skúsenosť so šikanovaním (4,8 %), túžba byť iný ako ostatní rovesníci (4,8 %), potreba vyjadriť vzburu proti autoritám (4,8 %), snaha vyrovnáť sa kamarátom (4,8 %), 4,8 % žiakov sa nevedelo vyjadriť a iné vyjadrenie poskytlo 9,5 % žiakov;

k) 71,4 % žiakov predstavilo možnosti zníženia šírenia extrémizmu v spoločnosti – napr. aktívne počúvanie, vzájomná tolerancia, empatia a rešpekt v spoločnosti, osveta a vzdelávanie staršej generácie, obmedzenie sociálnych sietí a overovanie internetových zdrojov, psychologické poradenstvo a prevencia, represívne opatrenia voči šíreniu extrémizmu v spoločnosti, podpora ohrozených sociálnych skupín a pod.

PaedDr. Peter Majer